

Er ref: 2010/5700

2011-03-24

Linda Eriksson  
[Linda.eriksson@skogsindustrierna.org](mailto:Linda.eriksson@skogsindustrierna.org)  
08-762 72 09  
070-670 72 09

## **Remissyttrande från Skogsindustrierna angående Förslag på ändringar av föreskrifter och allmänna råd till skogsvårdslagen**

Skogsindustrierna har beretts tillfälle yttra sig över Skogsstyrelsens förslag till ändringar av föreskrifter och allmänna råd till Skogsvårdslagen. Med anledning härav vill Skogsindustrierna lämna följande synpunkter.

### **ÖVERGRIPANDE SYNUNKTER**

Den svenska modellen som innebär ett delat ansvar mellan stat och skogsägare bygger på frihet under ansvar. För att detta ska fungera måste regelsystemet vara anpassat så att det fungerar för den enskilde skogsägaren i praktiken.

Skogsstyrelsen har nu tagit ett initiativ för att uppdatera, komplettera och förenkla föreskrifter och allmänna råd i 30§ skogsvårdslagen vilket i grunden är positivt då det finns ett behov av både klarlägganden, förenklingar och uppdateringar i hänsynsparagrafen.

Målsättningen har varit enkla, tydliga och ändamålsenliga regler men Skogsindustrierna anser att det framlagda förslaget på många punkter går i rakt motsatt riktning och tvärt emot Regeringens uppdrag om regelförenkling. Denna återgång till detaljreglering i skogsvårdslagen riskerar att ta bort drivkraften från merparten av det frivilliga miljöarbetet i skogsbruket. Skogsnäringen satsar idag stora resurser på kunskapsuppbyggnad, certifiering, mm för att bedriva ett bra miljöarbete.

Skogsindustrierna anser att förslaget i vissa fall saknar såväl praktisk som vetenskaplig förankring och många av förslagen är inte möjliga att genomföra i ett praktiskt skogsbruk. Många förslag riskerar skogshygienen, se de pågående angreppen av granbarkborre i mellannorrland som ett tydligt avskräckande exempel. Konsekvensanalyserna har stora brister och behöver kompletteras.

Sammanfattningsvis anser Skogsindustrierna att Skogsstyrelsen bör starta om processen från början med fullt fokus på enkla, tydliga, praktisk tillämpbara och ändamålsenliga regler. Utgångspunkten bör vara att tillsammans med verksamhetsutövarna se över befintligt regelverk och vid behov komplettera med väl förankrade tillägg.

Skogsindustrierna avvisar därför förslaget i sin helhet. Skogsindustrierna tillmäter miljöfrågorna i skogsbruket mycket stor vikt och därför är det viktigt att regelverket blir tydligt, enkelt och tillämpbart i praktiken.

## RÖDLISTAN OCH PRIORITERINGAR

Skogsindustriernas kraftigaste invändningar gäller prioriteringsresonemangen och hänvisningen till rödlistan och ifrågasätter rättssäkerheten i förslagen. Endast möjligen något fåtal av landets ca 300 000 skogsägare torde ha kännedom om rödlistan och kompetens att identifiera arterna i fält.

Prioriteringsresonemangen håller inte då vetenskapliga fakta saknas för att prioritera en hänsynsfunktion mot en annan. Särskilt komplicerat blir det då miljövärden ska prioriteras mot kulturmiljövärden. Dessa textförslag ser ut som en efterhandskonstruktion för att bemöta den massiva kritik som riktats mot Polytax som inventeringsmetod. I vissa fall är förslagen så överambitiösa och utan praktisk förankring att de hotar trovärdigheten för SVL. Sammantaget har man helt missat möjligheten att göra förenklingar och har snarast ökat kompliceringsgraden från befintlig nivå.

Rödlistan är opraktisk och naturvårdsnyttan är tveksam när det gäller utformning av den generella hänsynen. Rödlistan är inte heller utformad med syfte att styra vad som är lämplig hänsyn vid en avverkning. En enskild skogsägare kan inte avkrävas en artinventering eller basera sina beslut på enskilda artfynd eller artlistor. Artspecifik hänsyn är inte en väg till framgång i ett skogsbruk som har att hantera 40 000 till 50 000 arter.

Skogsindustrierna har i andra sammanhang, t.ex. i vår kritik mot Polytaxinventeringen, påtalat att det är mycket vanskligt att använda förekomst av rödlistade arter som kvitto på ett områdes naturvärden. Anser Skogsstyrelsen verkligen att "Förekomst av rödlistad art" kan likställas med "Mycket höga värden"?

Om man jämför med det förtydligande som Skogsstyrelsen gjort beträffande definition av nyckelbiotopsbegreppet så är förekomst av rödlistade arter bara en av flera andra faktorer som bedöms. Det är alltså inte nyckelbiotop bara för att det finns en förekomst av en rödlistad art. Rimligen borde samma resonemang gälla för hur man ser på miljökvantiteter vid avverkning, och hur dessa skall prioriteras. I och med att t.ex. garnlav upptagits på rödlistad faller det på sin egen orimlighet att fortsätta att använda rödlistan som utslagsgivande kriterium

## DETALJSYNPUNKTER

### Sid 4, Allmänt - Föreskrifter

Kvävegödsling: en breddning av begreppet hindrar såväl intensivodling som torvmarksgödsling utan att lösa det sydsvenska problemet med gödsling i tallskog.

### Sid 4, Allmänna råd

Utläggning av avlägg, bas- och stickvägar bör inte betraktas som en egen skogsbruksåtgärd, eftersom de är en del av andra skogsbruksåtgärder. I bakgrunden, sid 23, verkar det som om syftet är att förtydliga vilken mark som ingår; ”hur man tar sig dit”. Den föreslagna texten tydliggör inte detta.

### Sid 5, Prioritering av hänsyn

Rödlistan är kvar i texterna (både hotade och nära hotade arter omnämns) vilket inte vägleder skogsägaren över huvudtaget. Fokusera i stället på att kommunicera strukturer och företeelser. Kulturmiljöer kan komma att värderas mot naturmiljöer vilket är en omöjlig uppgift både för tjänstemän på Skogsstyrelsen och för skogsägare och maskinförare.

### Sid 5, Allmänna råd

Stryk ”fuktighet” som ett exempel på miljökvantiteter som bör ge ett högre naturvärde. Fuktighet är en alldeles för vanlig företeelse för att ges särskild vikt.

Omformulera ”välbevarade miljöer med vetenskapligt pedagogiskt och/eller upplevelsevärde”. Vad avses? Upplevelsevärde är dessutom ett subjektivt begrepp som måste bytas ut eller definieras bättre.

### Sid 6, Trädslagsblandning

Krav på att skapa inslag av "*naturlig förekommande trädslag*". Begreppet är inte bra utan rättsosäkert. Hur ska det fungera rent praktiskt? Om det finns naturligt uppslag i en förnygring, som allmänna rådet hänvisar till, så är det knappast skapande.

### Sid 6 & 7, Träd, trädssamlingar och döda träd

*Buskar, enstaka träd, trädssamlingar, vindfällan, döda träd och högstubbar ska lämnas kvar OSKADADE.* Ologiskt och biologiskt fel. Vindfällan, döda träd och högstubbar hyser naturvärden pga att de är just skadade. Att medvetet skada kvarlämnade träd och att skapa högstubbar är sannolikt av stort värde för artbevarandet. Texten behöver omarbetas.

*”... bör lämnas levande eller döda träd med spår av äldre bränder”*

Texten måste anpassas eller tydliggöras gentemot intrångsbegränsningen. Skrivningen skapar sannolikt stora problem i Dalarna och Härjedalen där en hög andel träd har brandljud. Brandskada räcker inte som kriterium generellt. Jämför t.ex. FSC-standarden som anger att som naturvärdesträd räknas träd med öppna brandljud.

Stryk texten *”Om träd med höga värden berörs... ”*. Det blir allt för detaljreglerat.

### Sid 9, Hyggesfritt skogsbruk

§ 10 måste gälla i alla lägen för att begränsa produktionsförluster.

För otydlig skrivning om var det är lämpligt. *”Exempel är skogar med naturvärden knutna till marksvampar, mossor, hänglavar eller fåglar”* Det kan tolkas som all skogsmark. Vidare bör det anges att det endast är *vissa* kulturmiljöer som skulle kunna gynnas av hyggesfritt skogsbruk.

#### Sid 10, Skogsbilvägar och traktorvägar

Definitionerna är ofullständiga, ofta används vägar för flera ändamål. Tolkningen blir att de ska gälla alla vägar. Det kommer att bli dyrt att åtgärda alla passager.

Vägdiken, att helt undvika anslutning till vattendrag kan vara mycket svårt eller omöjligt att ordna i vissa lägen. Om konsekvensen av förslaget innebär minskad vägbyggnation skapas i stället andra problem till följd av längre transporter och fler överfarter med terränggående fordon. Ökad terrängtransport leder också till ökade kostnader.

Vid byggnad av skogsbilvägar bör samordning ske. Hur ska det gå till? För att få detta att fungera måste Skogsstyrelsen återta sin samordningsfunktion.

#### Sid 11, Hänsynskrävande biotoper

*"Äldre bestånd på sand- och grus- och kalkrika marker"* Kriteriebeskrivningen är allt för omfattande, mycket stora arealer skulle komma i fråga som hänsynskrävande biotop, exempelvis stora delar av Jämtland och hela Gotland.

#### Sid 12 Föreskrift

Vad avses med "övriga kulturhistoriska lämningar"?

#### Sid 12 Skyddszoner

Införandet av vattenkvalité: Det är i det närmaste omöjligt att på en enskild avverkning fastställa vilken effekt ett otillräckligt trädsikt i en skyddszon kan tänkas ha på en vattenförekomst vattenkvalitet nedströms. Forskning visar att åtgärder som avverkning sannolikt måste beröra stora delar av ett vattenavrinningsområde för att vattenkvaliteten ska påverkas, vilket enskilda avverkningar i det närmaste aldrig gör. Skogsindustrierna ifrågasätter därför rimligheten, och i förlängningen även om rättsäkerheten för markägaren beaktas tillräckligt, i att införa begreppet vattenkvalitet.

Sid 13. Möjligheten att skapa stormfasta zoner och bryn måste beaktas. Gör man inte det riskerar man att åstadkomma skada genom t.ex. vindfällning (erosion från blottlagd jord). Vidare gynnas skadeinsekter som granbarkborre.

Allmänna råden bör även inkludera vikten av att undvika körskador, vilket kan vara lika viktigt som att lämna träd i en zon. Även om en positiv effekt med att lämna träd för skyddszoner är att körskadorna minskas, kan ju körskador också undvikas genom att man sträcker in kranen i den zon som avverkas och därigenom undviker att köra där.

#### Sid 14, Mark och vatten

*"... åtgärderna får inte försämra vattenkvaliteten"*

Detta är en mycket hård skrivning - vad menas med försämra?

"När träddelar utöver stamvirke tas ur skogen ska åtgärder vid behov vidtas så att skador inte uppstår på skogsmarkens långsiktiga *buffringsförmåga mot försurning*." Vad avses? Blir denna text tydligare? Hur viktig är buffringsförmågan gentemot försurning? Vilka marker avses? Föreskriften, och de strykningar som gjorts jämfört med den gamla texten, är inte i linje med de föreslagna allmänna råden, som t.ex. talar om näringskompensation.

*”Körning och markberedning får inte ske på våtmark under blöta och otjälade förhållanden..”*

Innebär detta ett förbud att köra på våtmark i södra Sverige? Vad avses med våtmark?

*”Körning får inte ske i skydds-zoner mot sjöar och vattendrag så att markskador uppstår”*  
En orealistisk formulering som måste göras om i grunden.

*”Rensning av diken ska ske så att det inte ger markskador i anslutning till diket.”*  
Det är knappast möjligt att rensa ett dike utan att påverka marken i anslutning till diket. Avsnittet om dikning går helt i motsatt riktning jämfört med regeringsuppdraget om regelförenkling vid dikesrensning.

*”Näringskompensation bör inte påverka kulturlager...”*  
Skrivningen får en stor areell påverkan och saknar motiv.

Sid 16 Körning och markberedning

*”Vid kraftig nederbörd på finkorniga jordar eller på torvmarker bör drivningen tillfälligt avbrytas ...”*

Olämplig instruktion som allmänt råd, det skulle dessutom medföra mycket höga kostnader.

*”Markberedning bör ske längs med höjdlinjerna och så att övriga kulturhistoriska lämningar inte skadas”* Olämplig instruktion, dessutom medför det risk att maskinerna välter med personsador som följd.

Diken – *”Vegetationen på dikesslänter bör behållas”* *”bildat slam fångas upp”*  
Hur ska detta gå till i praktiken?

Sid 17, Växt, svamp och djurarter

*”Skador till följd av skogsbruksåtgärder ska undvikas eller begränsas för växt- och djurarter som enligt Naturvårdsverkets beslut den 28 april 2010 är rödlistade i kategorierna akut hotade, starkt hotade, sårbara eller nära hotade. På samma sätt ska hänsyn tas till spelplatser för tjäder och till växt- och djurarter som är ovanliga i regionen”*

Skrivningen är lika omöjlig att följa som att följa upp. Kompetenskraven på både skogsägare, skogstjänstemän, maskinförare och SKS tjänstemän är helt orealistiska. Tjäder är ett jaktbart vilt och artspecifik hänsyn är inte en väg till framgång i ett skogsbruk som har att hantera 40 000 till 50 000 arter.

Sid 18, Återställande efter skada

Här föreslås att även effekter som *”bedöms medföra skada”* ska kunna inkluderas i ett föreläggande om återställande. Detta medför stor rättsosäkerhet. Det är inte rimligt att alla kulturmiljöer och kulturlämningar ska rensas från olika avfall, även då de inte bedöms skada lämningen. Röjnings-, hyggesrensning-, och avverkningsrester på kulturmiljövärden kan rimligen inte klassas som skada.

*”Planterade barrträdsplantor ska tas bort från skydds-zoner”*

Skogsindustrierna anser inte att planterade barrträdsplantor alltid ska anses vara fel i en skydds-zon och att man ska kunna kräva att de avlägsnas. Överambitiöst och utan praktisk nytta.

#### Sid 27 Gruppering av miljökvantiteter

Skogsstyrelsen medger att det inte är lätt att avgöra vilket värde en miljö har men tabellen sken av att just detta är möjligt. Skogsindustrierna har i andra sammanhang, t.ex. i vår kritik mot Polytaxinventeringen, påtalat att det är mycket vanskligt att använda förekomst rödlistade arter som kvitto på ett områdes naturvärden. Anser Skogsstyrelsen verkligen att "Förekomst av rödlistad art" kan likställas med "Mycket höga värden"? Om man jämför med det förtydligande som Skogsstyrelsen gjort beträffande definition av nyckelbiotopsbegreppet så är förekomst av rödlistade arter bara en av flera andra faktorer som bedöms. Det är alltså inte nyckelbiotop bara för att det finns en förekomst av en rödlistad art. Rimligen borde samma gälla hur man ser på miljökvantiteter vid avverkning, och hur dessa skall prioriteras. I och med att t.ex. garnlav upptagits på rödlistad faller det på sin egen orimlighet att fortsätta att använda rödlistan som utslagsgivande kriterium.

#### Sid 31.

I konsekvensanalysen bör Skogsstyrelsen beakta att förändringar i rödlistans innehåll kan ge mycket stora ekonomiska konsekvenser, i fall man vidhåller att denna skall utgöra grund för prioritering.

#### Sid 48

Skogsindustrierna ifrågasätter varför en polytaxrutin behövs för skogsbilvägar då avverkning av väggata är anmälningspliktig och Skogsstyrelsen i samband med detta kan lämna synpunkter på vägsträckning och passager över vattendrag.

#### Sid 54.

Vad menar Skogsstyrelsen med formuleringen att kostnader för skyddszoner bör ställas i relation till kostnaderna för att återställa skador som påverkar t ex vattenkvalitet? Hur stora är kostnaderna i dag, vilka skador avses, vilken typ av vattenkvalitet avses? Vem ska betala? Stryk eller utveckla.

#### Sid 55.

"Statistik visar att uttaget av GROT ökat mycket kraftigt". Ökningen av GROT-uttag drivs av samhällets mål att öka andelen förnyelsebara biobränslen.

"Nuvarande negativa trend... är inte hållbar." Omformulera till exempelvis "måste vändas" eller definiera vad Skogsstyrelsen anser är ett hållbart skogsbruk.

#### Sid 57

Att det skett en fördubbling av gödslad areal jämfört med år 2000 är inte anmärkningsvärt med tanke på att det var en från en låg nivå historiskt sett.

#### Sid 58

Cirkelresonemang om att körskador är vanligt förekommande. Stryk detta antagande eller belägg med fakta.

Examensarbete om hänsyn till vattendrag. Vi tycker det är olyckligt att införa ännu en definition av körskador, och dra slutsatser från detta. Texten som beskriver skogsbrukets och Skogsstyrelsens arbete räcker.

Sid 67-71

Skogsstyrelsen föreslår att föreskrifter och allmänna råd behöver ses över med anledning av art- och habitatdirektivet och artskyddsförordningen. Det borde därför räcka med att försöka beskriva dessa direktiv och förordningars innebörd gentemot gällande skogsvårdslag, och i detta skede stryka eller väsentligt förkorta stycket om överväganden och ställningstaganden.

Sid 83-87

Skogsindustrierna delar inte Skogsstyrelsens uppfattning av var gränsen går för ett intrång som för den enskilde kan anses bagatellartat, intrångsbegränsningen.

Skogsstyrelsen redogör för sin uppfattning om den hänsyn en skogsägare är skyldig att tåla utan ersättning. Denna hänsyn är i överensstämmelse med Naturvårdsverkets ”kurva”. Skogsstyrelsen refererar sedan till två domar i miljööverdomstolen (MÖD) från februari 2008 gällande toleransavdraget. Likaså refereras till överenskommelser om ersättning i biotopskyddsärenden där NV-s kurva tillämpats.

Vi konstaterar att kurvan inte stämmer överens med nivåerna i MÖD och att det som ligger till grund för frivilliga uppgörelser i princip saknar intresse för de bedömningar som skall göras gällande toleransgränsen.

Skogsstyrelsen har i bedömningen av vad som är ett bagatellartat belopp konstaterat att nivån 313 000 kr enligt en dom från Kammarrätten är för högt. Förvaltningsrätten skriver i en annan dom (som överklagats av Skogsstyrelsen till kammarrätten) att ett värde som uppgår till knappt 200 000 kr inte kan vara ett sådant litet belopp som en fastighetsägare skall behöva acceptera. Skogsstyrelsen anser trots detta att nivån 199 000 kr ligger inom ramen för vilket belopp som ska betraktas som bagatellartat.

Skogsindustrierna anser att det behövs mer domstolspraxis innan man får tydlighet i vilka nivåer som kan rekommenderas såväl då det gäller kurvan som storleken på det bagatellartade beloppet. Vår uppfattning är att intill dess bör Skogsstyrelsen återgå till den sedan länge använda polytaxkurvan.

### **Hantering av yttäckande hänsyn som medför framtida produktionsbortfall**

I rapporten står det att utebliven markberedning, plantering och röjning inte ger skogsägaren förluster, utan att det bara handlar om småpengar. Är det Skogsstyrelsens syn på skogsvård? Att hävda att investeringar i skogsvård saknar ekonomisk betydelse för skogsägaren står i direkt konflikt med rådande skogspolitik.

Stockholm, den 24 mars 2011

Skogsindustrierna

Mårten Larsson

Linda Eriksson